

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ І РЕЛІГІЄЗНАВСТВА**

**ЛОГІКА.
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ**

для студентів денної форми навчання

ЛУЦЬК – 2013

УДК 16(079.1)
ББК 87.4я73-4
Л 69

Рецензенти:

Возняк С.С., кандидат філософських наук, професор кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності
Скрайновська А.М., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії і релігієзнавства

Логіка. Тестові завдання для студентів денної форми навчання / Гудзенко-Александрук О.Г. – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2013. – 32 с.

Тестові завдання для студентів денної форми навчання з дисципліни «Логіка» можуть використовуватись для здійснення поточного, підсумкового контролю, а також для встановлення рівня залишкових знань. Завдання відповідають змісту навчальної програми. Видання рекомендоване студентам і викладачам.

Методичні рекомендації розглянуті і затверджені
на засіданні кафедри філософії і релігієзнавства
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
протокол № 6 від 12 листопада 2013 р.

Методичні рекомендації схвалені методичною комісією
Інституту соціальних наук
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
протокол № 4 від 2 грудня 2013 р.

Методичні рекомендації схвалені на засіданні науково-методичної ради
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
протокол № 4 від 18 грудня 2013 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Тестові завдання.....	7
Список рекомендованої літератури.....	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Тестові завдання з навчальної дисципліни «Логіка» відповідають навчальній програмі курсу «Логіка» і призначені для самоконтролю студентами рівня знань з дисципліни.

До методичного посібника входять пояснювальна записка, тестові завдання і список рекомендованої літератури. Тестові завдання мають чотири рівня складності.

Навчальний курс «Логіка» спрямований на вивчення форм і законів правильного мислення, правил і законів здобуття вивідного знання, засобів і методів логічного опрацювання інформації, теорії аргументації, зокрема в діловому спілкуванні, на розвиток логічної культури мислення та умінь правильно виражати думку.

Метою викладання навчальної дисципліни є формувати у студентів навички правильного логічного мислення, які необхідні для прийняття управлінських рішень, для дискусій, спілкування та проведення ділових переговорів, для обробки інформації, для уміння логічно та коректно доводити, обґрунтовувати та переконувати.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Логіка» є ознайомити студентів і методично допомогти їм зрозуміти та засвоїти особливості логіки як науки про мислення, основні принципи і закони правильного мислення, зміст основних форм мислення - поняття, судження та умовиводів, їх форм та видів; загальні правила і вимоги доведення і спростування, які розкривають сутність логічної аргументації; основні методи та прийоми раціонального опрацювання інформації; логічні особливості ділового спілкування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- провідні проблеми традиційної логіки, їх значення для професійної діяльності;
- основні історичні етапи розвитку логіки;
- пізнавально-евристичну, інформаційну, світоглядну, пропедевтико-виховну, нормативно-мислительну функції логіки;

вміти:

- логічно правильно мислити;
- оцінювати і аналізувати істинність або хибність, правильність або неправильність висловленої думки;

- дисциплінувати своє мислення; дискутувати і організовувати дискусії;

- використовувати логіку у професійній діяльності;

- аналізувати логіку процесів, які відбуваються в житті.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Вступ до логіки.

2. Традиційна логіка. Значення логіки.

Змістовий модуль 1. Вступ до логіки

Тема 1. Вступ до дисципліни “Логіка”. Предмет і мова формальної логіки

Вступ до дисципліни “Логіка”. Історичні умови виникнення формальної логіки, її розвиток. Загальна характеристика формальної логіки як науки. Структура сучасної логіки. Мислення як предмет вивчення логіки. Мислення і мова. Поняття про форми і закони мислення. Логіка як нормативна наука. Теоретичне і практичне значення логіки.

Тема 2. Історія логіки як науки

Становлення і формування логіки в Стародавній Греції. Аристотель як засновник логіки. Логіка Середньовіччя. Індуктивна логіка Ф.Бекона, Д.С.Мілля. Прогрес логіки у XIX–XX ст. Математична логіка. Сучасна неklasична логіка, її відмінність від класичної. Розвиток логіки в Україні.

Змістовий модуль 2. Традиційна логіка. Значення логіки

Тема 3. Поняття

Визначення поняття, його загальна характеристика. Об’єм та зміст поняття, види понять, взаємини між ними. Обмеження та узагальнення понять. Визначення і поділ понять, прийоми, подібні до визначення.

Мовні форми виявлення понять. Основні логічні прийоми формування понять. Операції над поняттями і їх значеннями для мислення фахівця.

Тема 4. Судження

Загальна характеристика судження. Судження як форма мислення, види судження. Судження і речення.

Структура простого судження, його види. Логічна форма судження. Класифікація суджень. Розподіл термінів у простому судженні.

Складне судження, його види та істинність. Модальність суджень, взаємовідношення між ними. Безпосередній умовивід - "Логічний квадрат".

Тема 5. Закони логіки

Поняття про закон мислення. Закон тотожності, закон суперечності (несуперечності), закон достатньої підстави, закон виключеного третього. Ознаки вірного мислення.

Закони логіки і формування логічної культури фахівця.

Тема 6. Умовивід

Умовивід як форма мислення, загальні особливості, істинність та хибність, види умовиводів. Структура умовиводу. Види дедуктивних умовиводів (сілогізм, полісілогізм, ентимема). Категоричний сілогізм, його фігури і модуси.

Умовні та розподільні умовиводи. Індуктивні умовиводи, їх особливості і специфіка. Основні риси наукової індукції, її значення в системі людських знань.

Аналогія та її види. Гіпотеза як форма розвитку знань. Основні етапи розвитку гіпотези. Загальна характеристика дедуктивних умовиводів.

Тема 7. Доведення. Логічне мислення у контексті інноваційного управління

Поняття доведення (доказу), його структура. Види і різновиди доказів. Правила доказу.

Поняття спростування. Види спростування. Суперечка і дискусія як різновиди аргументації.

Сутність логічної аргументації. Доведення і спростування. Система правил аргументації. Проблемні ситуації і диспути. Логічні помилки у доказі, пастки у суперечці і способи їх подолання.

Використання теорії аргументації у професійній діяльності. Інноваційне управління, роль у ньому логічного мислення.

Тема 8. Значення логіки

Соціальне призначення й функції логіки. Роль логіки у формуванні інтелектуальної культури людини. Основні види логічних помилок: паралогізми; софізми; парадокси.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

I рівень

Вкажіть одну правильну відповідь:

1. Коли терміном «логіка» позначають будь-яку необхідну закономірність у взаємозв'язку об'єктивних явищ, то використовують вираз:
  - а) “логіка фактів”;
  - б) “логіка міркування”;
  - в) “логіка історичного розвитку”;
  - г) “логіка мислення”.

2. Мислення протікає трьома етапами (має три основні форми):
  - а) поняття,
  - б) аналіз;
  - в) синтез;
  - г) судження;
  - д) умовивід.

3. “Формальна” логіка вивчає:
  - а) основні форми мислення;
  - б) принципи (закони) мислення;
  - в) форми чуттєвого пізнання;
  - г) форми практичного пізнання.

4. Логіка – це наука про:
  - а) закони і форми теоретичного пізнання на рівні абстрактного мислення;
  - б) закони і форми чуттєвого пізнання на рівні абстрактного мислення;
  - в) закони і форми практичного пізнання на рівні абстрактного мислення.

5. Як окрема філософська дисципліна логіка формується:
  - а) у II – I ст.ст. до н.е. у Китаї, Ірані, Греції та Індії;
  - б) у VI – V ст.ст. до н.е. у Китаї, Ірані, Греції та Індії;
  - в) у VI – V ст.ст. до н.е. у Китаї, Ірані, Греції та Римській державі.

6. Першими, хто підняв логіку у Європі на рівень мистецтва, були:
  - а) філософська школа софістів;
  - б) елейська школа;
  - в) Арістотель та Платон.

7. Поняття формальної логіки, її структуру, базові закони, подальший вектор розвитку, який визначає долю і місце цієї науки дотепер, визначив:

- а) Платон;
- б) Зенон Елейський;
- в) Арістотель Стагирит.

8. Головний принцип логіки стверджує, що правильність розмірковування визначається:

- а) тільки його логічною формою або структурою і не залежить від конкретного змісту суджень;
- б) способом зв'язку змістовних суджень;
- в) конкретним змістом суджень.

9. Головним предметом логіки є:

- а) формулювання законів чуттєвого пізнання на рівні абстрактного мислення;
- б) аналіз правильності розмірковування і мовлення;
- в) формулювання законів і принципів, дотримання яких є необхідною умовою істинності висновків.

10. Особливість правильного теоретичного пізнання полягає в тому, що:

- а) істинні, вірні міркування і посилки іноді ведуть до істинного висновку і вірного способу пізнання;
- б) істинні, вірні міркування і посилки завжди ведуть до істинного висновку і вірного способу пізнання;
- в) істинні, вірні міркування і посилки іноді ведуть до хибного висновку.

11. На традиційному етапі розвитку логіка існувала як:

- а) логіка формальна;
- б) логіка символічна;
- в) логіка математична.

12. Традиційна логіка включала і включає досі такі розділи:

- а) аналіз, синтез, умовивід, доведення, міркування, гіпотеза;
- б) поняття, судження, умовивід, доведення, спростування, гіпотеза;
- в) аналіз, синтез, гіпотеза, поняття, судження, умовивід, доведення, спростування.

13. Основоположником математичної (символічної) логіки є:

- а) І.Кант;
- б) Г.Гегель;
- в) Г. Лейбніц.

14. Вибудувати універсальну мову, за допомогою якої суперечки між людьми можна було б вирішувати шляхом обчислення, намагався:

- а) І.Кант;
- б) Г. Лейбніц;
- в) Арістотель.

15. Застосування математичних методів до аналізу форм і законів доведення розробляє:

- а) логіка традиційна
- а) логіка формальна;
- б) логіка символічна;
- в) логіка математична.

16. Логіка у своєму розвитку пройшла етапи:

- а) традиційний;
- б) чуттєвий;
- в) символічний;
- г) абстрактний.

17. В загальному вигляді відбиває властивості предметів і явищ, відбиває (називає, позначає) предмети в їх вагомих сутнісних ознаках:

- а) судження;
- б) умовивід;
- в) поняття.

18. Поняття (слова та словосполучення) утворюються шляхом таких розумових процесів:

- а) аналіз;
- б) синтез;
- в) умовивід;
- г) порівняння;
- д) абстрагування;
- е) судження;
- ж) узагальнення.

19. Виділення в предметі певних суттєвих ознак є характеристикою такого розумового процесу:

- а) аналіз;
- б) абстрагування;
- в) узагальнення.

20. Сукупність суттєвих властивостей, які притаманні відображеному у даному понятті класу предметів – це:

- а) об'єм поняття;
- б) зміст поняття;
- в) абстрагування поняття.

21. Між змістом та об'ємом поняття існує взаємозв'язок:

- а) чим більшим є об'єм, тим меншим є зміст поняття і навпаки;
- б) чим більшим є об'єм, тим більшим є зміст поняття;
- в) чим меншим є об'єм, тим меншим є зміст поняття.

22. В залежності від об'єму, поняття можуть бути:

- а) пустими;
- б) реєстрованими;
- в) конкретними;
- г) одиничними;
- д) загальними.

23. Серед загальних понять виділяють:

- а) реєстровані;
- б) нереєстровані;
- в) абстрактні;
- г) позитивні;
- д) безвідносні;
- е) універсальні.

24. Поняття, які мають органічну єдність і не можуть мислитися окремо, називаються:

- а) безвідносні;
- б) несукупні;
- в) відносні;
- г) абстрактні.

25. Поняття, які називають групу, клас однорідних предметів як одне ціле, є:

- а) абстрактні;
- б) позитивні;
- в) відносні;
- г) сукупні.

26. Якщо у понять немає загальних ознак, то їх називають:

- а) тотожними;
- б) непорівняними;
- в) негативними;
- г) непарними.

27. Між сумісними поняттями можуть бути такі відносини:

- а) тотожність;
- б) співпідлеглість;
- в) часткове співпадіння;
- г) протилежність;
- д) субординація.

28. Між несумісними поняттями можуть бути такі відносини:

- а) рівнозначність;
- б) співпідлеглість;
- в) перехрещення;
- г) протилежність;
- д) суперечність.

29. Поняття, які просто заперечують ознаки одне одного, не замінюючи їх на інші, знаходяться у відносинах:

- а) протилежності;
- б) протиріччя;
- в) перехрещення.

30. Логічна операція переходу від родового поняття до видового шляхом додавання до родового поняття вищоутворюючої ознаки називається:

- а) узагальнення;
- б) обмеження;
- в) перехрещення.

31. Логічна операція, яка розкриває зміст поняття або встановлює значення терміну, називається:

- а) судження;
- б) визначення;
- в) умовивід.

32. Зміст звичайних понять пояснюють:

- а) номінальні визначення;
- б) позитивні поняття;
- в) реальні визначення;
- г) відносні поняття.

33. Існують такі види поділу:

- а) дихотомічний;
- б) відносний;
- в) безвідносний;
- г) розгорнутий;
- д) класифікація.

34. Виберіть прийоми, подібні до визначення:

- а) опис;
- б) суперечність;
- в) характеристика;
- г) роз'яснення шляхом прикладу;
- д) тотожність;
- е) порівняння;
- ж) розрізнення;
- з) судження.

35. Форма мислення, у якій стверджується або заперечується існування предмета як такого, наявність або відсутність у предмета певної ознаки або відношення між предметами, – це:

- а) умовивід;
- б) поняття;
- в) судження.

36. Судження про наявність або відсутність предмета як такого – це:

- а) судження з відношенням;
- б) екзистенційне судження;
- в) атрибутивне судження.

37. На відміну від судження, поняття не має такої характеристики:

- а) існування тісного взаємозв'язку між суб'єктом і предикатом;
- б) наявності об'єму і змісту;
- в) його істинності або хибності.

38. З поняття про предмет (суб'єкт - S) і поняття про ознаку предмета (предикат - P) складається:

- а) кон'юнктивне судження;
- б) еквівалентне судження;
- в) просте судження.

39. Квантор – це:

- а) така складова поняття, яка уточнює об'єм S і стоїть перед ним;
- б) логічний союз, який об'єднує прості судження у складному;
- в) така складова судження, яка уточнює об'єм S і стоїть перед ним.

40. Якщо об'єм одного терміну повністю входить в об'єм іншого або повністю виключається з нього, то термін S або P вважається:

- а) нерозподіленим;
- б) розподіленим;
- в) загальностверджувальним;
- г) частковостверджувальним.

41. За видом логічного союзу складні судження поділяють на :

- а) часткові;
- б) кон'юнктивні;
- в) диз'юнктивні;
- г) заперечувальні;
- д) імплікативні;
- е) розподілені;
- ж) еквівалентні;
- з) негативні.

42. Модальні судження:

- а) просто заперечують або стверджують щось;
- б) дають оцінку стосунків між S і P з певної точки зору;
- в) об'єднують прості судження у складному.

43. Відношення сумісності між судженнями поділяють на:

- а) відношення еквівалентності;
- б) відношення суперечності;
- в) логічної підлеглості;
- г) часткового співпадіння;
- д) відношення порівняння.

44. Необхідний, суттєвий і повторюваний у типових ситуаціях зв'язок між думками – це:

- а) закон мислення;
- б) судження;
- в) умовивід;
- г) поняття.

45. Базові закони формальної логіки — це:

- а) закони тотожності;
- б) закони винятковості;
- в) суперечності (несуперечності);
- г) виключеного третього;
- д) достатньої підстави;
- е) закони перетину.

46. Аристотелем сформульовані такі логічні закони:

- а) закони тотожності;
- б) закони винятковості;
- в) суперечності (несуперечності);
- г) виключеного третього;
- д) достатньої підстави;
- е) закони перетину.

47. Якісно визначає предмети і суттєві явища, що віддзеркалюються у мисленні людини, такий логічний закон:

- а) закони тотожності;
- б) закони винятковості;
- в) суперечності (несуперечності);
- г) виключеного третього;
- д) достатньої підстави;
- е) закони перетину.

48. Найбільш розповсюдженими логічними помилками є:

- а) диверсифікація;
- б) амфіболія;
- в) еквівокація;
- г) еквіваленція;
- д) логомахія.

49. Ця помилка, як правило, має анекдотичний вигляд:

- а) диверсифікація;
- б) амфіболія;
- в) еквівокація;
- г) еквіваленція;
- д) логомахія.

50. Суперечка про вербальні поняття, коли учасники дискусій не можуть дійти згоди з причини недосягнення конвенції стосовно змісту того чи іншого поняття – це:

- а) диверсифікація;
- б) амфіболія;
- в) еквівокація;
- г) еквіваленція;
- д) логомахія.

51. Закон несуперечності заперечує одночасну істинність таких чотирьох пар протилежних простих суджень, які мають загальний суб'єкт і предикат:

- а) загальностверджувальні і загальнозаперечувальні;
- б) загальностверджувальні і одиничні заперечувальні;
- в) одиничні стверджувальні і одиничні заперечувальні;
- г) загальностверджувальні і частковозаперечувальні;
- д) загальнозаперечувальні і частковостверджувальні;
- е) загальнозаперечувальні і одиничні заперечувальні.

52. В науці достатніми підставами істинності певного положення вважаються:

- а) використання його у минулому;
- б) положення про перевірені факти дійсності;
- в) наукові визначення;
- г) актуальність;

- д) раніше доведені наукові положення;
- е) особистий досвід;
- ж) аксіоми.

53. Заперечувальні судження, які знаходяться у взаєминах протиріччя:

- а) сумісні за істинністю та за неістинністю, тобто можуть бути одночасно істинними та одночасно хибними;
- б) несумісні за істинністю, але сумісні за неістинністю, тобто не можуть бути ні одночасно не істинними, ні одночасно хибними;
- в) несумісні ні за істинністю, ні за неістинністю, тобто не можуть бути ні одночасно істинними, ні одночасно хибними.

54. Заперечувальними стосовно одне одного є судження:

- а) одиничні стверджувальні і одиничні заперечувальні;
- б) одиничні стверджувальні і частковозаперечувальні;
- в) загальностверджувальні і частковозаперечувальні;
- г) загальнозаперечувальні і одиничні заперечувальні;
- д) загальнозаперечувальні і частковостверджувальні.

55. З базових логічних законів походять такі ознаки вірного мислення:

- а) чіткість;
- б) послідовність;
- в) об'єктивність;
- г) переконливість;
- д) доведеність.

56. Найбільш складна форма мислення, яка встановлює нові зв'язки між предметами і явищами на основі вже відомих, це:

- а) поняття;
- б) умовивід;
- в) судження;
- г) доведення.

57. Умовивід має таку структуру:

- а) початок;
- б) завершення;
- в) посилка;
- г) заключення.

58. Судження, яке віддзеркалює вже відомі зв'язки, називається:

- а) початок;
- б) завершення;
- в) посилка;
- г) заключення.

59. Судження, яке віддзеркалює нові зв'язки, називається:

- а) початок;
- б) завершення;
- в) посилка;
- г) заключення.

60. Заключення буде істинним за наявності таких необхідних умов:

- а) якщо посилки істинні за змістом;
- б) якщо умовивід вірний за своєю будовою;
- в) якщо посилки хибні за змістом;
- г) якщо умовивід хибний за своєю будовою.

61. Висновок може бути хибним, якщо:

- а) хоча б одна з посилок хибна;
- б) побудова умовиводу є хибною;
- в) хоча б одна з посилок істинна;
- г) побудова умовиводу є істинною.

62. Формальна логіка розрізняє такі види умовиводів:

- а) сукупні;
- б) безпосередні;
- в) опосередковані;
- г) безвідносні;
- д) дедуктивні;
- е) індуктивні;
- ж) традитивні.

63. Висновок будується лише на одній посилці у таких умовиводах:

- а) сукупних;
- б) безпосередніх;
- в) опосередкованих;
- г) безвідносних;
- д) дедуктивних;

- е) індуктивних;
- ж) традуктивних.

64. Висновок будується на кількох посилках у таких умовиводах:

- а) сукупних;
- б) безпосередніх;
- в) опосередкованих;
- г) безвідносних;
- д) дедуктивних;
- е) індуктивних;
- ж) традуктивних.

65. Виділяють такі види опосередкованих умовиводів:

- а) сукупні;
- б) безпосередні;
- в) безвідносні;
- г) дедуктивні;
- д) індуктивні;
- е) традуктивні.

66. Рух думки йде від загальної закономірності до часткового випадку у таких умовиводах:

- а) сукупних;
- б) безпосередніх;
- в) опосередкованих;
- г) безвідносних;
- д) дедуктивних;
- е) індуктивних;
- ж) традуктивних.

67. Рух думки йде від часткових випадків до загальної закономірності у таких умовиводах:

- а) сукупних;
- б) безпосередніх;
- в) опосередкованих;
- г) безвідносних;
- д) дедуктивних;
- е) індуктивних;
- ж) традуктивних.

68. Рух думки йде від одного часткового випадку до іншого часткового випадку у таких умовиводах:

- а) сукупних;
- б) безпосередніх;
- в) опосередкованих;
- г) безвідносних;
- д) дедуктивних;
- е) індуктивних;
- ж) традуктивних.

69. Серед дедуктивних опосередкованих умовиводів виділяють:

- а) силогізми;
- б) амфіболії;
- в) умовні умовиводи;
- г) розподільні умовиводи;
- д) еквівокації.

70. Висновок базується на двох посилках, які є судженнями і зв'язані з загальним для них поняттям, у:

- а) силогізмах;
- б) амфіболії;
- в) умовних умовиводах;
- г) розподільних умовиводах;
- д) еквівокаціях;
- е) традуктивних умовиводах.

71. Виділіть аксіоми силогізму:

- а) все, що стверджується або заперечується про клас предметів, – в цілому стверджується або заперечується стосовно частини або окремого елемента цього класу;
- б) у силогізмі мають бути лише засновок і висновок;
- в) у силогізмі мають бути лише три терміни (суб'єкт, предикат і середній термін);
- г) якщо одна з посилок негативна, то і висновок буде негативним;
- д) якщо одна з посилок негативна, то і висновок не може бути негативним;
- е) з двох часткових посилок певного висновку зробити не можна;
- ж) якщо одна з посилок часткова і висновок буде частковим.

72. Для простеження тривалої залежності між класами предметів застосовується:

- а) аксіома;
- б) логомахія;
- в) сорит;
- г) ентимема.

73. Скорочений силіогізм без однієї посилки – це:

- а) аксіома;
- б) логомахія;
- в) сорит;
- г) ентимема.

74. Умовні умовиводи поділяються на:

- а) суто умовні;
- б) умовно-категоричні умовні умовиводи.
- в) силіогізми;
- г) полісиліогізми.

75. Дедуктивний умовивід, в якому хоча б одна з посилок є розподільним судженням, називається:

- а) силіогізм;
- б) умовний умовивід;
- в) розподільний умовивід.

76. Серед індуктивних умовиводів виділяють такі:

- а) повна індукція;
- б) часткова індукція;
- в) розділова індукція;
- г) неповна індукція.

77. Опосередковані умовиводи, де рух думки йде від одного часткового випадку до іншого часткового випадку, називаються:

- а) сукупні;
- б) безпосередні;
- в) опосередковані;
- г) безвідносні;
- д) дедуктивні;
- е) індуктивні;
- ж) традитивні.

78. Форма мислення, що обґрунтовує правильність суджень, істинність яких не є очевидною, шляхом перетворення їх на судження безпосередньо очевидні, називається:

- а) поняття;
- б) умовивід;
- в) судження;
- г) доведення.

79. Структура доведення включає такі складові:

- а) теза;
- б) засновок;
- в) аргументи;
- г) аргументація;
- д) висновок.

80. Виділяють такі види доказів:

- а) умовний;
- б) прямий;
- в) непрямий;
- г) розподільний.

81. Існують такі види спростування:

- а) доведення хибності аргументів;
- б) доведення хибної форми аргументації (того, що теза з аргументів не впливає);
- в) доведення істинності аргументів;
- г) доведення істинності антитези (протилежної вихідній, тези);
- д) доведення до абсурду (доведення того, що наслідки, які випливають з даної тези протирічать дійсності);
- е) доведення хибності антитези.

82. Науковим спором є:

- а) суперечка;
- б) дискусія;
- в) аргументація.

83. Основна логічна помилка, яка полягає у тому, що у якості аргументів беруться не істинні, а хибні судження, які видають або намагаються видати за істинні, називається:

- а) "передбачення аргументів";

- б) хибність основ (аргументів);
- в) "хибне коло".

84. Є такі пастки логічного характеру:

- а) софізми;
- б) «демагогія»;
- в) антиномії;
- г) «тріскотня».

85. Логічно парадоксальні ситуації, які містять у міркуванні певні дефекти, для яких у логіці не знайдено певного рішення, називаються:

- а) софізми;
- б) «демагогія»;
- в) антиномії;
- г) «тріскотня».

II рівень

Дайте визначення, вставте слово або продовжте речення:

86. Традиційний етап розвитку логіки пов'язаний з роботами _____, _____, _____.

87. А) поняття, об'єми яких не включають жодного реального предмета, явища, події, називаються _____;

Б) поняття, об'єм яких включає понад один предмет, називаються _____;

В) поняття, об'єм якого включає лише один предмет, явище або подію, називається _____.

88. Дайте визначення категоричному судженню.

89. Розподіл на види (групи) предметів, що входять до обсягу даного поняття, називається _____.

90. Дайте визначення складовим структури судження.

100. Вставте пропущене слово: «Закон _____ означає, що людина, обмірковуючи і характеризуючи щось, повинна виділяти у предметі міркування суттєві ознаки і уникати несуттєвих».

101. Закон _____ несуперечності _____ виражається формулою: _____.

102. У тому, що людина повинна вміти будувати "логічний ланцюг" – усвідомлювати наслідки власних думок, результати наслідків і так якомога далі, – полягає така ознака вірного мислення, як _____.

103. З суб'єкта - меншого за об'ємом терміну (S), предикату - більшого за об'ємом терміну (P) і середнього терміну (M), який не входить до висновку, але входить до обох посилок, забезпечуючи між ними логічний зв'язок, складається _____.

104. Кілька простих силогізмів, які певним чином пов'язані між собою, складають _____.

105. Принаймні одна з посилок є умовним (імплікативним) судженням у _____ дедуктивному судженні.

III рівень

106. Знайдіть і виправте помилку: «Простий поділ полягає в тому, що обсяг поділюваного поняття поділяється на два спорідненні поняття, одне з яких стверджує певну ознаку, а друге цю ознаку заперечує».

107. Вставте пропущені слова: « _____ — це розміщення предметів або явищ у певному порядку за якоюсь зовнішньою ознакою. _____ — розподіл предметів або явищ за групами (класами) на основі їх істотних ознак».

108. Встановіть відповідність між видами понять за обсягом та їх характеристикою:

- а) одиничне;
- б) загальне;
- в) реєструюче;

- г) нереєструюче;
- д) нульове;
- ж) збірне;

- 1) обсяг цього поняття складається більш ніж з одного предмета;
- 2) це поняття відноситься до необмеженої кількості предметів;
- 3) до обсягу цього поняття входить чітко визначена та така, що підлягає обліку, кількість предметів;
- 4) обсяг цього поняття складається з одного предмета;
- 5) обсяг цього поняття складається більш ніж з десяти предметів;
- 6) логічний клас такого поняття не має жодного елемента;
- 7) ці поняття відносяться до сукупних предметів і мисляться як протилежні;
- 8) ці поняття відносяться до сукупних предметів і мисляться як єдине ціле.

109. Виберіть 1) правила визначення і 2) правила поділу понять:

- а) бути пропорційним;
- б) проводитися лише по одній основі;
- в) не містити кола;
- г) бути чітким та ясним;
- д) бути неперервним і не містити стрибків;
- е) не зводиться лише до заперечення;
- ж) члени цієї логічної операції повинні виключати одне одного.

110. Встановіть відповідність між назвами відношень між поняттями, їх прикладами та їх характеристиками

а) тотожності;	1) «право» і «державне право»;
б) підпорядкування;	2) «Арістотелева» логіка і «традиційна логіка»;
в) перехрещення;	3) «винний» і «невинний»;
г) супідрядності;	4) «високий» і «низький»;
д) суперечності;	5) «хабар» і «халатність»;
е) протилежності;	6) «студент» і «відмінник»;

А) однаково входять до одного і того ж роду;

Б) відображають один і той же предмет;

В) їх обсяг тільки частково входить один в одного;

Г) одне з понять має певні ознаки, а друге — ці ж ознаки заперечує, не стверджуючи якихось нових;

- Д) одне поняття входить як частина в обсяг другого;
- Е) одне поняття заперечує друге за допомогою ствердження нових ознак, несумісних із ознаками заперечуваного поняття.

111. Судження "Деякі люди не мають вищої освіти" є:

- а) загальностверджувальним;
- б) загальнозаперечувальним;
- в) частковостверджувальним;
- г) частковозаперечувальним.

112. Розмежуйте прості судження 1) за ознакою повноти (кількістю) об'єму та 2) за якістю зв'язки:

- а) часткові;
- б) стверджувальні;
- в) загальні;
- г) заперечувальні;
- д) одиничні.

113. Співвіднесіть види категоричних суджень з їх прикладами та характеристиками:

а) ствердне;	1) «Деякі студенти — відмінники»;
б) заперечне;	2) «Усі громадяни зобов'язані дотримуватися законів»;
в) одиничне;	3) «студент Петренко не відмінник»;
г) часткове;	4) «Київ- столиця України»;
д) загальне;	5) «Київ більший за Львів»;
	6) «злочин є діяння суспільно небезпечне»;

А) з кількох суджень виводиться нове судження;

Б) щось стверджується чи заперечується про один предмет;

В) відбиває наявність у предмета якоїсь ознаки;

Г) щось стверджується чи заперечується про частину предметів класу;

Д) йдеться про відсутність у предмета якоїсь ознаки;

Е) щось стверджується або заперечується про всі предмети класу.

114. Знайдіть і виправте помилку: «Судження з відношенням – це судження, в якому щось стверджується або заперечується у безумовній формі».

115. «Старий морський вовк - це дійсно вовк. Як і будь-який вовк, він живе у лісі. Таким чином морські вовки живуть у лісі» – це приклад:

- а) диверсифікації;
- б) амфіболії;
- в) еквівокації;
- г) еквіваленції;
- д) логомахії.

116. Встановіть відповідність між видами логічних помилок та їх характеристиками:

- а) паралогізм;
- б) софізми;
- в) парадокси.

1) це логічна помилка, яка виникає внаслідок несвідомого порушення правил або законів логіки.

2) виникають там, де наші знання про дійсність виявляються неадекватними (невідповідними) цій дійсності

3) це логічні помилки в міркуваннях, які виникають внаслідок свідомого порушення правил або законів логіки.

4) основна помилка, яка полягає у тому, що у якості аргументів беруться не істинні, а хибні судження, які видають або намагаються видати за істинні.

117. Вставте пропущені слова: «Перетворення – це така операція, унаслідок якої _____

судження перетворюється у судження _____, але іншої структури».

118. Встановіть відповідність між видом умовиводу та його характеристикою:

- а) безпосередні умовиводи;
- б) опосередковані;
- в) дедуктивні;
- г) індуктивні;
- д) традуктивні (за аналогією).

1) рух думки йде від часткових випадків до загальної закономірності;

- 2) висновок будується на кількох посилках;
- 3) рух думки йде від одного часткового випадку до іншого часткового випадку. Вони обов'язково мають імовірнісний характер;
- 4) висновок будується лише на одній посилці;
- 5) рух думки йде від загальної закономірності до часткового випадку.

119. Зазначте вид умовиводу в такому логічному міркуванні:

1. “Література в нашому суспільстві — засіб виховання народу.
  2. Театр в нашому суспільстві — засіб виховання народу.
  3. Музика також є в нашому суспільстві засобом виховання народу.
  4. Література, театр, музика — це види мистецтва, проте існують й інші його види.
  5. Будь-яке мистецтво в нашому суспільстві є засобом виховання народу”.
- а) індуктивний;
  - б) дедуктивний;
  - в) простий категоричний;
  - г) полісилогізм;
  - д) гіпотеза.

120. Здійсніть умовивід за логічним квадратом:

- Деякі люди - економісти (істинне);
Кожна людина має право на освіту (істинне);
Жодна людина не бажає загибелі життя на Землі (хибне);
Деякі люди не є ангелами (хибне).

121. Визначте, чи правильні ці силогізми:

- а) Всі ліки корисні
Деякі отрути корисні
Отже, деякі отрути – ліки;
- б) Всі риби дихають зябрами
Кити не дихають зябрами
Отже, кити не належать до риб.

IV рівень

122. За змістом формальна логіка виділяє такі види понять (виберіть і напишіть для них пару):

- а) конкретні;

- б) негативні;
- в) безвідносні;
- г) сукупні;
- д) реєстровані.

123. З позицій об'єму і змісту поняття «колектив» є:

- а) загальне за об'ємом, конкретне, непарне, сукупне і позитивне поняття;
- б) загальне об'ємом, конкретне, позитивне, непарне, нескупне поняття;
- в) загальне за об'ємом, абстрактне, позитивне, парне, нескупне поняття.

124. Визначте, в якому значенні поняття “крадіжка” і “вбивство” знаходяться щодо поняття “злочин”:

- а) перетину (часткового збігу);
- б) співпідпорядкування (координації);
- в) протилежності (контрарності);
- г) суперечності (контрадикторності);
- д) підпорядкування (субординації).

125. Поняття “будівля” поділене за обсягом на “двоповерхова будівля” і “не двоповерхова будівля”. Визначте, в який логічний спосіб здійснено цей поділ:

- 1) зіставлення;
- 2) протиставлення;
- 3) дихотомічним;
- 4) підбору;
- 5) класифікації.

126. Зазначте вид логічної помилки (якщо вона є) в такому визначенні: “Науку, що досліджує фізичні процеси, називають фізикою”:

- 1) коло у визначенні;
- 2) помилки немає;
- 3) занадто вузьке визначення;
- 4) занадто широке визначення;
- 5) незрозуміле визначення.

127. Назвіть вид судження “Жодна акула не має ніг”:

- 1) атрибутивне загальностверджувальне;
- 2) складне кон’юнктивне;
- 3) атрибутивне загальнозаперечне;
- 4) релятивне частково стверджувальне;
- 5) екзистенційне частково заперечне.

128. Зазначте, в якому відношенні між собою за логічним квадратом перебувають такі судження: “Всі баскетболісти є спортсменами” і “Деякі баскетболісти — не спортсмени”:

- 1) контрарності (протилежності);
- 2) контрадикторності (суперечності);
- 3) підкорення;
- 4) субконтрарності (підпротилежності);
- 5) не перебувають в жодному відношенні.

129. Про що йдеться в реченні: «Цей закон має сенс і діє за умов дихотомії (у двозначній логіці). У випадку, коли дихотомія є абсурдною, закон не діє»?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Жеребкін В.Є. Логіка: [підручник]/ В.Є. Жеребкін.– Х.: Основа, 1995. - 256 с.
2. Конверський А.Є. Логіка: [підручник]/ А.Є. Конверський. - К.: Четверта хвиля, 1998. -272 с
3. Хоменко І.В. Логіка - в задачах: [підручник]/ І.В. Хоменко. - К.: «Четверта хвиля», 1998. – 284 с.
4. Хоменко І.В. Логіка - юристам: [підручник]/ І.В. Хоменко. - К.: «Четверта хвиля», 1997. – 392 с.
5. Тофтул М.Г. Логіка: [посібник]/ М.Г. Тофтул.– К.: Видавничий центр «Академія», 1999. – 336 с.

Підписано до друку 27.02.2014. Формат 60×84/16
Ум. друк. арк. 1,75. Зам № 403. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний
Друк ПП Іванюк В. П. 43021 м. Луцьк, вул. Винниченка, 65
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.